

พระพุทธศาสนาในยุค คสช.

นางสาวฉัฐภาณุวงศ์ สารมาศ

นโยบายรัฐบาล ๑๑ ด้าน คือ ๑) การปกป้องเขตอุตสาหกรรม ๒) การรักษาความมั่นคงของประเทศ ๓) การลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ ๔) การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ๕) การยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุข และสุขภาพของประชาชน ๖) การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ๗) การส่งเสริมบทบาทและใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน ๘) การพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม ๙) การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ๑๐) การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ ๑๑) ปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

๔. การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

รัฐบาลจะนำการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ และความเป็นไทย มาใช้สร้างสังคมให้เข้มแข็งอย่างมีคุณภาพและคุณธรรมควบคู่กัน ดังนี้

๔.๑ จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกัน เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้ พัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพ ประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้โดยมีความใฝ่รู้และทักษะที่เหมาะสม เป็นคนดีมีคุณธรรม สร้างเสริมคุณภาพการเรียนรู้ โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างสัมมาชีพในพื้นที่ ลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนากำลังคนให้เป็นที่ต้องการเหมาะสมกับพื้นที่ ทั้งในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และธุรกิจบริการ

๔.๒ ในระยะเฉพาะหน้า จะปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษาให้สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียนและลักษณะพื้นที่ของสถานศึกษา และปรับปรุง และบูรณาการระบบการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มโอกาสแก่ผู้ยากจนหรือด้อยโอกาส จัดระบบการสนับสนุนให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปมีสิทธิเลือกรับบริการการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบ โดยจะพิจารณาจัดให้มีคู่มือการศึกษาเป็นแนวทางหนึ่ง

๔.๓ ให้องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป มีโอกาสร่วมจัดการการศึกษาที่มีคุณภาพและทั่วถึง และร่วมในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ กระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามศักยภาพและความพร้อม โดยให้สถานศึกษาสามารถเป็นนิติบุคคลและบริหารจัดการได้อย่างอิสระและคล่องตัวขึ้น

๔.๔ พัฒนาคอนกชววัยโดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถมีความรู้และทักษะใหม่ที่สามารถประกอบอาชีพได้หลากหลายตามแนวโน้มการจ้างงานในอนาคต ปรับกระบวนการเรียนรู้และหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับภูมิสังคม โดยบูรณาการความรู้และคุณธรรมเข้าด้วยกันเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ การใฝ่เรียนรู้ การแก้ปัญหา การรับฟังความเห็นผู้อื่น

การมีคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองดี โดยเน้นความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน

๔.๕ ส่งเสริมอาชีวศึกษาและการศึกษาระดับวิทยาลัยชุมชน เพื่อสร้างแรงงานที่มีทักษะ โดยเฉพาะในท้องถิ่นที่มีความต้องการแรงงาน และพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานวิชาชีพ

๔.๖ พัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เน้นครูผู้สอนให้มีวุฒิตรงตามวิชาที่สอน นำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยครูหรือเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การเรียนทางไกล การเรียนโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น รวมทั้งปรับระบบการประเมินสมรรถนะที่สะท้อนประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

๔.๗ ทะนุบำรุงและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ สนับสนุนในองค์กรทางศาสนา มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างสันติสุขและความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมไทยอย่างยั่งยืน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมตามความพร้อม

๔.๘ อนุรักษ์ ฟื้นฟู และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม ภาษาไทยและภาษาถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อการเรียนรู้ สร้างความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์และความเป็นไทย นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์อันดีในระดับประชาชน ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ ตลอดจนเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ (<http://www.moe.go.th/websm/๒๐๑๔/sep/๑๙๕.html> เข้าสืบค้นเมื่อ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๘)

ตามรัฐธรรมนูญประชาธิปไตย สิทธิ เสรีภาพในการนับถือศาสนา ลัทธิ พิธีกรรมต่าง ๆ เป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน รัฐจะเข้าไปแทรกแซงมิได้ ตรีบที่การใช้สิทธิ เสรีภาพดังกล่าว ไม่เป็นการละเมิดสิทธิพลเมือง หรือไม่ก่ออันตรายแก่คนอื่น ๆ หรือสังคม

ประเด็นคือ เวลาพูดถึง “ประชาชน” ในรัฐประชาธิปไตยนั้น หมายถึงประชาชนที่มีความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม รวมทั้งคนที่ไม่มีศาสนาด้วย คำถามก็คือว่าการมีกฎหมายอุปถัมภ์คุ้มครองเฉพาะศาสนาใดศาสนาหนึ่ง แม้ศาสนานั้นจะเป็นศาสนาที่คนส่วนใหญ่ในสังคมนั้นนับถือก็ตาม ถือเป็นการละเมิด “หลักความเสมอภาค” ทางศาสนาและสิทธิของประชาชน เช่นการจ่ายภาษีประชาชนบำรุงพุทธศาสนาและศาสนาหลัก ๆ เป็นการละเมิดสิทธิของประชาชนที่นับถือลัทธิพิธีกรรมอื่น ๆ ที่รัฐไม่จ่ายภาษีบำรุง หรือละเมิดสิทธิคนที่ไม่นับถือศาสนาใด ๆ หรือไม่

ที่สำคัญคือรัฐประชาธิปไตยต้อง “เป็นกลาง” ทางศาสนา โดยในทางหลักการและการปฏิบัติ ต้องแยกกิจการของรัฐและกิจการทางศาสนาออกจากกัน โดยรัฐต้องไม่อ้างความเชื่อทางศาสนาใด ๆ ในการกำหนดนโยบายสาธารณะหรือออกกฎหมายต่าง ๆ เพราะนโยบายสาธารณะและกฎหมายมีผลกระทบและมีสภาพบังคับแก่ประชาชนทุกคนเสมอกัน ไม่ว่าเขาจะนับถือศาสนาใด ๆ หรือไม่มีศาสนาก็ตาม ในขณะที่เดียวกันรัฐต้องไม่เข้าไปแทรกแซงในเรื่องความเชื่อ การบริหารจัดการภายในของศาสนาใด ๆ และไม่ให้ความอุปถัมภ์เป็นพิเศษใด ๆ ปล่อยให้การนับถือศาสนาเป็นเสรีภาพส่วนบุคคล และบริหารจัดการแบบเอกชน รัฐมีหน้าที่คุ้มครองเสรีภาพในการนับถือศาสนา และป้องกันไม่ให้มีการใช้ศาสนาไปในทางละเมิดสิทธิพลเมืองเท่านั้น

ปัญหาพื้นฐานทางพระธรรมวินัย ผอ.สำนักพุทธฯ อ่างเหตุผลในการออกกฎหมายดังกล่าวว่า “เนื่องจากเมื่อพระภิกษุสามเณรกระทำผิด จะมีการลงโทษตามพระธรรมวินัยเท่านั้น ทั้งที่บางความผิดควรมีโทษอาญาด้วย เพื่อป้องกันผลกระทบและผลเสียที่เกิดขึ้นต่อพระพุทธศาสนา เช่น การเสพเมถุน เมื่อสึกจากความเป็นพระแล้ว ควรจะได้รับโทษทางอาญาด้วย เพราะถือว่าสร้างความเสียหายต่อพระพุทธศาสนา รวมไปถึงผู้ใดกระทำให้หลักศาสนธรรมผิดเพี้ยนไปจากพระไตรปิฎก ก็ควรจะได้รับโทษทางอาญาด้วย เป็นต้น”

คำถามคือ ในแง่ “เจตนารมณ์” ของพระธรรมวินัยต้องการให้มีการลงโทษทางอาญาแก่พระภิกษุผู้ประพฤติผิดพระธรรมวินัยหรือผู้ที่ตีความผิด สอนผิดจากพระไตรปิฎกหรือไม่ พุทธะเคยแสดงเจตนาหรือขอให้รัฐลงโทษแก่พระภิกษุหรือใครที่กระทำความผิดดังกล่าวหรือไม่ หากไม่ใช่เจตนารมณ์ของพระธรรมวินัยหรือความประสงค์ของพุทธะ การกำหนดโทษทางอาญาดังกล่าวจะอ้าง “ความชอบธรรม” จากหลักพระธรรมวินัยได้อย่างไร

จะอ้างความชอบธรรมจากหลักกฎหมายของรัฐประชาธิปไตยยิ่งไม่ได้ใหญ่ เนื่องจากตามหลักกฎหมายของรัฐประชาธิปไตยนั้น รัฐจะลงโทษทางอาญาได้ก็เฉพาะกับกรณีที่การกระทำนั้นเป็นการละเมิดต่อรัฐและสิทธิพลเมืองเท่านั้น เช่น ถ้าพระภิกษุที่เสพเมถุนโดยข่มขืน กระทำชำเรา พรากผู้เยาว์ พระภิกษุนั้นในฐานะเป็นประชาชนคนหนึ่งก็ต้องถูกดำเนินการตามกฎหมายอาญาที่บังคับใช้แก่ประชาชนทุกคนอยู่แล้ว การบัญญัติกฎหมายพิเศษเพื่อเอาผิดทางอาญากับพระที่เสพเมถุนจึงเป็นการบัญญัติ “กฎหมายพิเศษ” ที่เกินไปจากเจตนารมณ์ของพระธรรมวินัย และเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเฉพาะประชาชนบางกลุ่ม (ที่เป็นพระภิกษุ) เท่านั้น นี่ถือเป็นการขัดหลักความเสมอภาคทางกฎหมายหรือไม่

ถ้าอ้างว่ากฎหมายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ปกป้องความมั่นคงของพุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์ แต่พุทธศาสนาที่เป็นตัวเนื้อหาสาระก็คือ “พระธรรมวินัย” ซึ่งมีมาตรการชัดเจนในการลงโทษแก่พระที่ละเมิดวิสัยสงฆ์ในระดับต่าง ๆ อย่างชัดเจนอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องใช้กฎหมายใด ๆ มาลงโทษซ้ำอีก ส่วนสถาบันสงฆ์ก็มีหน้าที่ต้องศึกษาและปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ไม่ทำอะไรที่เกินเลยไปจากเจตนารมณ์ของพระธรรมวินัย

สิ่งที่ต้องถามก็คือ ระบบอำนาจสถาปนาบรรดาศักดิ์ของคณะสงฆ์ตามกฎหมายของรัฐในปัจจุบันนั้น สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระธรรมวินัยหรือไม่ เช่นตามเจตนารมณ์ของพระธรรมวินัยเน้นการกระจายอำนาจ การปกครองตัวเองของพระสงฆ์อย่างอิสระตามสายครูอาจารย์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจการของส่วนรวม ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจมีปัจจัยพื้นฐาน เช่น ไตรจีวรหรืออัฐบริขารตามความจำเป็น เกินจากนี้เป็นของส่วนรวม มีเสรีภาพทางความคิดและการตรวจสอบกันและกันและมีภราดรภาพ แต่กฎหมายปกครองสงฆ์ปัจจุบัน (ที่ตราขึ้นในยุคสฤษดิ์ ธานะรัชต์) กลับมีลักษณะเผด็จการ ทำให้โครงสร้างอำนาจและวัฒนธรรมของสงฆ์สวนทางกับสาระพระธรรมวินัยหรือหลักประชาธิปไตยหรือไม่

โดยเฉพาะการจะเอาผิดทางอาญากับการตีความผิด สอนผิดจากพระไตรปิฎก คนที่คิดเช่นนี้ตระหนักรู้หรือเปล่าว่า เนื้อหาในพระไตรปิฎกนั้นมีความซับซ้อน มีทั้งที่สอดคล้องและขัดแย้งกันเอง การตีความพระไตรปิฎกจึงเป็นไปได้หลายทาง และตามหลักกาลามสูตรพุทธะก็ให้เสรีภาพที่

จะเชื่อหรือไม่เชื่อพระไตรปิฎกก็ได้ การมีกฎหมายแบบนี้ขึ้นมาเท่ากับเป็นการสร้างระบบ “บังคับ
ความเชื่อ” ขึ้นมาในพุทธศาสนา เป็นการสวนทางกับพุทธะที่ให้เสรีภาพ

ในที่สุดการออกกฎหมายดังกล่าว นอกจากจะขัดหลักการพื้นฐานของรัฐประชาธิปไตยแล้ว ยัง
จะก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง เนื่องจากการใช้กฎหมาย “ล่าแมมด” ทางศาสนาตามมาอีกมากมาย
เรามีบทเรียนมาแล้วจากการออกกฎหมายปกครองสงฆ์ฉบับเผด็จการในยุคสฤษดิ์ ธนะรัชต์ อย่าสร้าง
ประวัติศาสตร์ซ้ำรอยในยุคประยุทธ์ จันทร์โอชาอีกเลย (http://www.prachatai.com/journal_/๒๐๑๔/๐๙/๕๕๓๙๕ เข้าสืบค้นเมื่อ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๘)

วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๘ ที่หอประชุมกองทัพบกทเวเตอร์ น.ส.ปภมาภรณ์ รัตนดิถ ฌ
ญเก็ด ทีมโฆษกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) แถลงผลการประชุมคณะรักษาความสงบ
แห่งชาติ (คสช.) ว่า คสช. ได้อนุมัติหลักการร่างกฎหมาย ซึ่งเป็นกฎหมายเพื่อใช้ในการดูแลและแก้ไข
ปัญหาพระพุทธรูปก่อนส่งให้ทางสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) พิจารณาต่อไป โดยเป็น ร่าง
พระราชบัญญัติอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธรูป สาธารณะสำคัญคือการกำหนดให้รัฐอุปถัมภ์และ
คุ้มครองพระพุทธรูปในแนวทางตามที่กำหนด เช่น สนับสนุนการบริหารการปกครองคณะสงฆ์
การศาสนศึกษา การเผยแพร่พุทธศาสนาทั้งในและต่างประเทศ นอกจากนี้ ได้กำหนดให้มี
คณะกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธรูป และคณะกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครอง
พระพุทธรูปประจำจังหวัด จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธรูป
ขึ้นในสำนักงานพระพุทธรูปแห่งชาติ กำหนดให้มีกองทุนอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธรูป
โดยในร่างกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดบทกำหนดโทษสำหรับการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อ
พระพุทธรูปอย่าง เช่น การเสพเมณ ต้องจำคุก ๑-๗ ปี รวมถึงผู้ร่วมกระทำผิด หรือมีการ
สนับสนุนในโทษดังกล่าวก็ให้ระวางโทษเช่นเดียวกัน (<http://www.tnews.co.th/html/content /๑๐๓๕๕๗/> เข้าสืบค้นเมื่อ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๘)

สรุปได้ว่า คสช. ได้ส่งเสริมให้ทะนุบำรุงและอุปถัมภ์พระพุทธรูปและศาสนาอื่น ๆ
สนับสนุนให้องค์กรทางศาสนามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนพัฒนา
คุณภาพชีวิต สร้างสันติสุขและความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมไทยอย่างยั่งยืน และมีส่วนร่วมใน
การพัฒนาสังคมตามความพร้อม ตามรัฐธรรมนูญประชาธิปไตย สิทธิ เสรีภาพในการนับถือศาสนา
ลัทธิ พิธีกรรมต่าง ๆ เป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน รัฐจะเข้าไปแทรกแซงมิได้ トラบที่
การใช้สิทธิ เสรีภาพดังกล่าวไม่เป็นการละเมิดสิทธิพลเมือง หรือไม่ก่ออันตรายแก่คนอื่น ๆ หรือสังคม
ร่างพระราชบัญญัติอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธรูป สาธารณะสำคัญคือการกำหนดให้รัฐอุปถัมภ์และ
คุ้มครองพระพุทธรูปในแนวทางตามที่กำหนด เช่น สนับสนุนการบริหารการปกครองคณะสงฆ์
การศาสนศึกษา การเผยแพร่พุทธศาสนาทั้งในและต่างประเทศ นอกจากนี้ ได้กำหนดให้มี
คณะกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธรูป และคณะกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครอง
พระพุทธรูปประจำจังหวัด จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธรูป
ขึ้นในสำนักงานพระพุทธรูปแห่งชาติ กำหนดให้มีกองทุนอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธรูป

อ้างอิง

<http://www.moe.go.th/websm/๒๐๑๔/sep/๑๙๕.html>

<http://www.prachatai.com/journal/๒๐๑๔/๐๙/๕๕๓๙๕>

<http://www.tnews.co.th/html/content/๑๐๓๕๕๗/>